

UCHWAŁA NR 723.LII.2021
RADY MIASTA CZĘSTOCHOWY

z dnia 2 grudnia 2021 r.

**w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta
Częstochowy na rok 2022**

Na podstawie art. 4¹ ust. 1, ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t .Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.)

Rada Miasta Częstochowy uchwała:

- § 1.** Przyjmuje się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Częstochowy na rok 2022, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Częstochowy.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Częstochowy

Zbigniew Niesmaczny

Załącznik do uchwały Nr 723.LII.2021
Rady Miasta Częstochowy
z dnia 2 grudnia 2021 r.

Miejska Komisja Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
w Częstochowie

**CZĘSTO
CZUCHWA**

MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH MIASTA CZĘSTOCHOWY NA ROK 2022

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
II. DIAGNOZA PROBLEMU ALKOHOLOWIZMU W MIEŚCIE	4
1. Rynek napojów alkoholowych w mieście	5
2. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	6
3. Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna	7
4. Pomoc społeczna oraz reintegracja społeczno-zawodowa	10
5. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	14
6. Działalność podejmowana przez Policję, Straż Miejską i Sąd Rejonowy	15
7. Działalność profilaktyczna	17
8. Wyniki badań społecznych	21
III. ADRESACI PROGRAMU	36
IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA PROGRAMU	36
1. Cel strategiczny	36
2. Cele operacyjne	36
3. Priorytety	36
4. Zadania	36
V. REALIZACJA PROGRAMU I ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA	44
1. Realizator Programu	44
2. Współrealizatorzy Programu i partnerzy	45
3. Źródła finansowania Programu	45
4. Monitoring Programu i sprawozdawczość	45
VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MKRPA	46
SPIS TABEL	47

WPROWADZENIE

„Szkody wyrządzone przez alkohol nie dotyczą wyłącznie alkoholików czy ich rodzin, choć jest to zapewne pierwsze skojarzenie związane z określeniem „problemy alkoholowe”, ale mogą dotyczyć każdej osoby.”

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych jako zadanie własne gmin - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wyznacza zadania z obszaru rozwiązywania problemów alkoholowych, należące do zadań własnych gminy. Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ww. ustawy zadania te obejmują w szczególności:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja powyższych zadań, adresowanych do wszystkich mieszkańców miasta, nie tylko do pijących alkohol, prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, który na mocy ustawy gmina ma obowiązek corocznie uchwalać. Stanowi on część strategii rozwiązywania problemów społecznych i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w narodowym programie zdrowia.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta Częstochowy na rok 2022 (dalej: Program) wyznacza zadania, w jakich będą podejmowane działania obejmujące profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz służące ograniczeniu problemów związanych z alkoholem. Działania mające na celu ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających ze spożywania alkoholu przez mieszkańców miasta Częstochowy, a także zredukowanie zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program wpisuje się w strategię rozwiązywania problemów społecznych miasta Częstochowy. Na jego treść mają wpływ następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) narodowy program zdrowia,
- 3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 4) ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 6) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 7) ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- 8) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 9) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 10) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

II. DIAGNOZA PROBLEMU ALKOHOLOWIZMU W MIEŚCIE

Podczas tworzenia Programu na rok 2022 zostały wykorzystane informacje, wg stanu na koniec października w latach 2018-2021, przekazane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, podejmujące na terenie miasta działania z zakresu profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Należą do nich w szczególności: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, placówki leczenia uzależnień (Jurajskie Centrum Leczenia Uzależnień i Usług Społecznych, Centrum Terapii, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, centra integracji społecznej, Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komenda Miejska Policji, Straż Miejska, Sąd Rejonowy, placówki opiekuńczo-wychowawcze i wsparcia dziennego, placówki oświatowe, placówki wspierające osoby bezdomne dotknięte problemem uzależnień, oraz organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia i kluby abstynenckie. Wykorzystano także

raporty z badań społecznych dotyczących używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną oraz wzorów konsumpcji alkoholu, przeprowadzonych na terenie Częstochowy.

1. Rynek napojów alkoholowych w mieście

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi rada gminy ustala, w drodze uchwały, maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy (miasta), odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych. Zgodnie z uchwałą nr 783.LIV.2018 Rady Miasta Częstochowy z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta Częstochowy (Dz. U. Woj. Śl. z 2018r., poz. 3100):

- 1) maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi 350,
- 2) maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi 350,
- 3) maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wynosi 350,
- 4) maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi 550,
- 5) maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi 500,
- 6) maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wynosi 500.

Poniższa tabela przedstawia liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poszczególnych rodzajów, wydanych na terenie miasta Częstochowy w latach 2018-2021, według stanu na dzień 31 października.

Tabela nr 1. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta

Dane według stanu na 31 października	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	220	216	201	200
liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	161	162	155	156
liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	140	136	129	130

Dane według stanu na 31 października	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	452	443	441	442
liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	435	430	434	437
liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	425	424	423	422

Źródło danych: Urząd Miasta Częstochowy

Kolejna tabela przedstawia liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne) i przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy i punkty handlowe) oraz liczbę decyzji podjętych w sprawie wygaśnięcia i cofnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w ostatnich latach na terenie miasta Częstochowy, według stanu na dzień 31 października każdego roku.

Tabela nr 2. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w mieście w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
łącznie liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	700	687	671	672
liczba punktów sprzedaży posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	222	217	203	202
liczba punktów sprzedaży posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	478	470	468	470
liczba decyzji w sprawie wygaśnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	261	233	179	187
liczba decyzji w sprawie cofnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży	2	2	0	1

Źródło danych: Urząd Miasta Częstochowy

W okresie od 1.01.2021 r. do 31.10.2021 r. pracownicy Wydziału Funduszy Europejskich i Rozwoju Urzędu Miasta Częstochowy przeprowadzili 18 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Do końca bieżącego roku do zrealizowania pozostały 3 kontrole.

Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych również przeprowadzili 18 takich kontroli.

2. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie (dalej: MKRPA) realizuje zadania dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, pracując w zespołach:

- 1) profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy,
- 2) rozpatrywania wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego,
- 3) opiniowania wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 4) kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

MKRPA udziela pomocy osobom z problemem alkoholowym i ich rodzinom poprzez motywowanie osób nadużywających alkoholu do podjęcia leczenia, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby podejrzewanej o uzależnienie od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, a także i inicjuje oraz podejmuje działania związane z profilaktyką uzależnień, o których mowa w ust. 7 niniejszego Programu. Dane szczegółowe na temat jej działalności wobec osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu leczeniem odwykowym przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października	2018	2019	2020*)	2021
liczba otrzymanych przez MKRPA wniosków w sprawie objęcia osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu leczeniem odwykowym (liczba kobiet i mężczyzn)	202 (47 i 155)	196 (45 i 151)	172 (40 i 132)	265 (56 i 209)
liczba spraw rozpatrywanych przez Zespół ds. lecznictwa (liczba posiedzeń)	827 (44)	908 (42)	685 (33)	1075 (44)
liczba spraw zakończonych z uwagi na dobrowolne ukończenie podstawowej terapii uzależnień przez osobę zmotywowaną przez MKRPA	10	19	10	22
liczba osób, które są w trakcie leczenia podjętego po rozmowach motywujących przeprowadzonych przez MKRPA	brak danych	57	30	26
liczba osób skierowanych przez MKRPA na badanie przez biegłych sądowych w celu wydania opinii	182	165	117	213
liczba opinii biegłych sądowych stwierdzających u zgłoszonej osoby uzależnienie od alkoholu	166	148	90	119
liczba opinii biegłych niestwierdzających u zgłoszonej osoby uzależnienie od alkoholu	11	4	5	16
liczba wniosków skierowanych przez MKRPA do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, w tym liczba wniosków skierowanych do sądu bez opinii biegłego sądowego	135 5	116 13	85 22	135 0
liczba spraw zawieszonych	61	54	49	66

Źródło danych: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie.

*) mniejsza liczba załatwionych spraw w roku 2020 wynika z pracy w reżimie sanitarnym z powodu pandemii COVID-19

3. Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna

Pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną osobom uzależnionym od alkoholu w mieście świadczą:

- 1) Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie (ul. Gen Władysława Sikorskiego 78),

- 2) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach (ul. Częstochowska 1),
- 3) Jurajskie Centrum Leczenia Uzależnień i Usług Społecznych w Częstochowie (ul. 1 Maja 25),
- 4) Centrum Terapii w Częstochowie (ul. Norberta Barlickiego 2).

Dane szczegółowe na temat liczby osób objętych wsparciem przez ww. placówki przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4. Działalność placówek wspierających osoby uzależnione i narażone na uzależnienie od alkoholu w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października	2018	2019	2020	2021
Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie				
liczba osób dorosłych przebywających w placówce	4 741	4 331	3 443	3091
liczba osób nieletnich przebywających w placówce	7	8	3	2
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach				
liczba osób leczonych w placówce	182	159	187	250
Jurajskie Centrum Leczenia Uzależnień i Usług Społecznych w Częstochowie				
liczba porad specjalistycznych udzielonych w placówce	15 627	13 909	14 330	14 927
liczba osób dorosłych leczonych w pogłębionym programie terapii	307	136	32	32
liczba osób nieletnich leczonych w pogłębionym programie terapii	0	0	0	0
Centrum Terapii w Częstochowie				
liczba porad udzielonych w placówkach	12 659	8 373*	14 705	13 755
liczba pacjentów	889	754*	1 197	962

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach, Jurajskie Centrum Leczenia Uzależnień i Usług Społecznych w Częstochowie, Centrum Terapii w Częstochowie

*) mniejsza liczba porad i pacjentów spowodowana była zmniejszonym kontraktem z Narodowym Funduszem Zdrowia

Od roku 2018 systematycznie spada liczba osób przebywających w Ośrodku Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie (dalej: OPOPA).

Jedną z form udzielanej im pomocy były rozmowy na temat szkodliwego wpływu alkoholu na organizm człowieka i innych konsekwencji jego spożywania oraz rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego, które przeprowadzono z 1 099 osobami.

W 2021 roku OPOPA wspierał osoby stosujące przemoc w rodzinie, realizując programy:

- 1) korekcyjno-edukacyjny pn. „Nie krzywdzę”; w trzech edycjach do końca października 2021 r. wzięły udział łącznie 43 osoby, przebywające w warunkach wolnościowych,
- 2) psychologiczno-terapeutyczny, w którym wzięło udział 13 uczestników; wszyscy uczestnicy ukończyli program pomyślnie.

Placówki leczenia uzależnień, tj. Jurajskie Centrum Leczenia Uzależnień i Usług Społecznych w Częstochowie oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach – realizowały podstawowy program terapii oraz innowacyjną metodę terapeutyczną w stacjonarnym leczeniu uzależnień osób dorosłych pn. Terapia Krótkoterminowa Skoncentrowana na Rozwiązaniu (SFBT), polegającą nie tylko na "rozwiązaniu problemu", ale również na wypracowaniu najbardziej optymalnego rozwiązania dla sytuacji, w której znalazł się pacjent. Ponadto prowadzono ambulatoryjny oraz ponadpodstawowy program terapii uzależnień, w tym grupy: „Jak żyć w trzeźwości”, „Zapobieganie nawrotom picia”, „Rozwoju osobistego”, „Dla uzależnionych kobiet” oraz programy dla dzieci z rodzin alkoholowych i dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

W oddziale leczenia alkoholowych zespołów abstynenckich w Parzymiechach i Częstochowie prowadzono detoksykację alkoholową.

W Centrum Terapii realizowano podstawowy program terapii, obejmujący codziennie zajęcia organizowane przez 8 tygodni (dla osób pracujących, zajęcia odbywały się po południu w odpowiednio wydłużonym czasie) oraz program pogłębiony. Harmonogram i czas trwania terapii uzależniony był od potrzeb jego uczestników.

Po ukończeniu programu podstawowego i pogłębionego, pacjenci mogli uczestniczyć w zajęciach rozwoju osobistego oraz spotkaniach grupy wsparcia. Głównie były to osoby w nawrocie choroby oraz osoby współuzależnione, często dotknięte przemocą domową. Centrum Terapii ściśle współpracowało z Ośrodkiem Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem, zapewniając pomoc zarówno w obszarze współuzależnienia, jak i w rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie.

Osoby uzależnione i współuzależnione otrzymywały wsparcie w funkcjonujących na terenie miasta stowarzyszeniach, klubach abstynenckich i innych podmiotach, które podejmują działania informacyjne (prelekcje, pogadanki itp.), profilaktyczne (spotkania grup wsparcia, zajęcia edukacyjne dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, konsultacje indywidualne, poradnictwo) oraz oferowały wsparcie socjalne. Do podmiotów tych należały m. in.:

- 1) Stowarzyszenie Abstynenckie „Północ” (ul. Bronisława Czecha 21),
- 2) Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Rozsądek” (ul. Księżycowa 12),
- 3) Klub Abstynenta „Wytrwałość” (ul. Jerzego Waszyngtona 39),
- 4) Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Ostoja” (ul. Gen. Władysława Sikorskiego 78),
- 5) Klub Abstynencki „Droga do wolności” przy Fundacji Chrześcijańskiej „Adullam” (ul. Krakowska 34),

- 6) Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne „Jozue” (ul. Józefa Gaczkowskiego 15a),
- 7) Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej (ul. Tadeusza Rejtana 7),
- 8) Częstochowskie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych "POWRÓT z U", Oddział Wojewódzki w Częstochowie (ul. Wiolinowa 1),
- 9) Częstochowskie Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych "POWRÓT" (ul. Wiolinowa 1),
- 10) Częstochowskie Stowarzyszenie ETOH (Aleja Pokoju 12),
- 11) Stowarzyszenie MONAR (ul. Ogrodowa 66),
- 12) Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem (Aleja Pokoju 12).

4. Pomoc społeczna oraz reintegracja społeczno-zawodowa

Pomocy społecznej oraz wsparcia w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej dla osób dotkniętych i zagrożonych alkoholizmem oraz towarzyszącą mu niejednokrotnie przemocą udzielały:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie (ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 2),
- 2) Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej (ul. Tadeusza Rejtana 7b),
- 3) Samorządowy Zakład Budżetowy Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie (ul. Legionów 50a),
- 4) Centrum Integracji Społecznej Fundacji Integracji Społecznej Feniks (ul. Legionów 21),
- 5) Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” (ul. Złota 47),
- 6) Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej „JOZUE” (ul. Józefa Gaczkowskiego 15A).
- 7) placówki wspierające osoby bezdomne dotknięte problemem uzależnień.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: MOPS) wspierał osoby i rodziny zagrożone i dotknięte alkoholizmem, prowadząc pracę socjalną, aktywizację społeczną i zawodową, obejmując wsparciem asystenta, przyznając świadczenia pieniężne i w naturze, a w razie potrzeby, organizując wsparcie w formie posiłku w jadłodajni.

MOPS udzielał wsparcia dla osób uzależnionych i narażonych na uzależnienia oraz wykluczenie społeczne we współpracy z centrami integracji społecznej.

W okresie od 01.01.2021 r. do 31.10.2021 r. do częstochowskich centrów integracji społecznej skierowano ogółem 445 osób, w tym:

- 1) 85 osób do Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie samorządowego zakładu budżetowego,
- 2) 227 osób do Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks”,
- 3) 105 osób do Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej”,
- 4) 28 osób do Powiatowo-Miejskiego Centrum Integracji Społecznej „JOZUE”.

Funkcjonujące w obszarze wspierania zatrudnienia socjalnego osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniami i wykluczeniem społecznym, centra integracji społecznej podejmowały działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, m.in.:

- 1) umożliwianie osobom uzależnionym podjęcia pracy w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego,
- 2) organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- 3) prowadzenie zajęć terapeutyczno-edukacyjnych dotyczących podstawowych zasad trzeźwego życia, budowania zdrowych relacji ze społecznością, wzmacniania poczucia własnej wartości,
- 4) organizowanie spotkań okolicznościowych w celu integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Centrum Integracji Społecznej samorządowy zakład budżetowy, w okresie od 01.01.2021 r. do 31.10.2021 r. udzielił pomocy 113 osobom, z których 41 w chwili obecnej nadal realizuje Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego. Pomoc dotyczyła nie tylko reintegracji społecznej i zawodowej, ale również działań z zakresu profilaktyki uzależnień. W ramach własnego programu reintegracji społecznej, uwzględniając zalecenia epidemiologiczne związane z COVID-19, został przeprowadzony jedynie cykl zajęć edukacyjnych. 21 osób (19%) bezpośrednio dotkniętych było problemem alkoholowym (w 15 przypadkach wynika to z zapisów w skierowaniach do Centrum Integracji Społecznej samorządowego zakładu budżetowego, pozostała liczba szacowana jest na podstawie obserwacji). Niemożliwa do określenia jest natomiast liczba osób współuzależnionych i osób będących dorosłymi dziećmi alkoholików.

Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji „Feniks” od 01.01.2021 r. do dnia 31.10.2021 r. udzieliło pomocy 159 osobom, w tym bezpośrednio dotkniętych problemem alkoholowym było ok. 40% uczestników.

Fundacja udziela pomocy psychologicznej, z uczestnikami pracuje 4 terapeutów uzależnień.

Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” w okresie od 01.01.2021 r. do 31.10.2021 r. udzieliło pomocy 62 osobom. Nie ma potwierdzonych informacjami ilu z nich było bezpośrednio dotkniętych problemem alkoholowym ale szacuje się, że jest to około 65% ogólnej liczby. Kadra Centrum Integracji Społecznej „Podaj Dalej” prowadziła cykliczne spotkania edukacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień, gospodarowania budżetem domowym i samozatrudnienia. Organizowano również pokazy filmów profilaktycznych.

Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej JOZUE do 31.10.2021 r. udzieliło pomocy 47 osobom, w tym 24 osobom uzależnionym od alkoholu, co stanowi 51% ogółu. Osoby te otrzymały wsparcie terapeutyczne oraz możliwość uczestnictwa w spotkaniach grupy AA Emmanuel.

Centra integracji społecznej stwarzały osobom uzależnionym możliwość wykonywania pracy, która dostarczała pozytywne emocje, pozwalających utrzymać abstynencję i dawała możliwość budowania życia bez nałogu. Uczestnicy centrów integracji społecznej mieli możliwość pozyskania nowych kompetencji i wiedzy oraz podnoszenia poczucia własnej wartości.

MOPS udzielał także pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Funkcjonujące w strukturze MOPS Zespoły ds. Pracy Socjalnej prowadziły z rodzinami dotkniętymi skutkami alkoholizmu oraz innymi dysfunkcjami, pogłębioną diagnozę i pracę socjalną, mającą na celu zwiększenie zdolności do radzenia sobie z trudnościami oraz do nabywania umiejętności stosowania skutecznych zachowań zaradczych. Z 262 rodzin, w których występuje problem alkoholowy, 29 objęto pracą socjalną.

Diagnoza problemów występujących w rodzinach, była podstawą opracowania konkretnego planu działania, mającego na celu rozpoczęcie leczenia uzależnienia od alkoholu i jego kontynuację np. w klubach abstynenta, ośrodkach terapii uzależnień, grupach wsparcia AA. W razie potrzeby organizowano również wsparcie finansowe. Pracownicy socjalni współpracowali z sądami, kuratorami sądowymi, policją, strażą miejską, zakładami opieki zdrowotnej oraz placówkami oświatowymi.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, MOPS w Częstochowie Sekcja Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą podejmował następujące czynności:

- 1) interwencje w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 2) praca socjalna oraz zakładania Niebieskich Kart na skutek interwencji podejmowanych przez pracowników socjalnych,
- 3) konsultacje telefoniczne i osobiste dotyczące rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie,
- 4) terapia krótkoterminowa w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie oraz osób w kryzysie – do 31.10.2021 r. uczestniczyły w niej 4 osoby (znacznie mniejsza liczba osób uczestniczących uwarunkowana była stanem epidemii).

W ramach zadań realizowanych przez Sekcję ds. Przeciwdziałania Bezdomności w MOPS, w okresie od 01.01.2021 r. do 31.10.2021 r. pomocą objęto ogółem 497 osób bezdomnych, w tym 201 osób (tj. ok. 40%), u których zdiagnozowano uzależnienie od alkoholu. Osobom tym, oprócz pomocy w formie pracy socjalnej, przyznawano również świadczenia finansowe. W 2021 r. udzielono wsparcia w formie schronienia w placówkach dla osób bezdomnych:

- 1) Schronisko dla osób w kryzysie bezdomności – Częstochowa, ul. Legionów 50a,
- 2) Schronisko dla kobiet OAZA – Częstochowa, ul. ks. Stanisława Staszica 5,

- 3) Schronisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta – Częstochowa ul. Krakowska 80/2,
- 4) Schronisko dla Bezdomnych – Marianka Rędzińska, ul. Srebrna 25,
- 5) Schronisko dla Bezdomnych nr 1 – Lubojenka, ul. Prosta 99a,
- 6) Schronisko dla Bezdomnych nr 2 z usługami opiekuńczymi – Lubojenka, ul. Prosta 99b,
- 7) Ogrzewalnia Miejska – Częstochowa, ul. gen. Władysława Sikorskiego 78a.

Mając na uwadze wsparcie i włączenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, MOPS w 2021 r. współpracował z 15 placówkami wsparcia dziennego, do których przeciętnie uczęszczało ok. 350 dzieci.

Ważną rolę w ograniczaniu przemocy w rodzinie pełniło Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej (dalej: CCIK), które podejmowało działania obejmujące m.in.: świadczenie poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oraz usług mediatora. CCIK udzielał schronienia w hostelu osobom dotkniętym przemocą w celu ich odizolowania od stosujących przemoc oraz w innych sytuacjach kryzysowych. Ponadto prowadził grupy wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą, współpracując z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny, udostępniał materiały na temat przemocy w rodzinie, prowadził zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci oraz dla młodzieży z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz profilaktyki uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Do końca października 2020 roku ze wsparcia w ramach CCIK skorzystało 409 osób, a w analogicznym okresie roku 2021 – 394 osoby.

Poniższe tabele zawierają dane szczegółowe na temat liczby osób objętych wsparciem przez MOPS i CCIK.

Tabela nr 5. Działalność MOPS w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października	2018	2019	2020	2021
liczba rodzin (liczba osób w rodzinach) objętych przez MOPS wsparciem z powodu alkoholizmu	198 (228)	258 (286)	198 (210)	262 (276)
liczba rodzin (liczba osób w rodzinach) objętych przez MOPS wsparciem z powodu narkomanii	13 (19)	17 (22)	7 (7)	7 (7)
liczba rodzin (liczba osób w rodzinach) objętych przez MOPS wsparciem z powodu przemocy w rodzinie	8 (13)	3 (6)	9 (20)	6 (7)

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie

Tabela nr 6. Działalność CCIK w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października	2018	2019	2020	2021
liczba osób z problemem alkoholowym korzystających ze wsparcia placówki (w tym: liczba kobiet, mężczyzn i dzieci)	72 (46, 16, 10)	126 (84, 25,17)	66 (52, 7, 7)	74 (49, 16, 9)
liczba osób z problemem alkoholowym, które skorzystały ze schronienia w hostelu (w tym: liczba kobiet, mężczyzn i dzieci)	21 (9, 0, 12)	34 (19, 3,12)	27 (22, 0,	23 (12, 3, 8)

			5)	
--	--	--	----	--

Źródło danych: Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie

5. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujący na terenie miasta Częstochowy (dalej: Zespół) podejmował działania, obejmujące w szczególności:

- 1) prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”; na koniec października 2020 r. i 2021 r. ich liczba wyniosła odpowiednio 286 i 279 osób,
- 2) składanie do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego względem osoby podejrzewanej o uzależnienie od alkoholu; na koniec października 2020 r. i 2021 r. złożono odpowiednio 37 i 93 takie wnioski,
- 3) kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,
- 4) współpracę z dzielnicowymi z częstochowskich komisariatów Policji, pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, kuratorami sądowymi oraz członkami Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach pracy grup roboczych,
- 5) udział w kampaniach i konferencjach dotyczących problemu przemocy w rodzinie (na koniec października 2021 r. - 4 kampanie),
- 6) przeprowadzenie ponad 100 prelekcji online, w których udział wzięło około 9.5 tys. dyrektorów, nauczycieli oraz uczniów szkół podstawowych i średnich z terenu miasta, w ramach kampanii „Wspólnie przeciw przemocy”,
- 7) prowadzenie szkoleń wśród osób pracujących z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc w rodzinie – szkolenia dla prokuratorów dotyczące nowych przepisów związanych z nakazem/zakazem, stosowanych w ramach procedury przeciwdziałania przemocy w rodzinie, systematyczne szkolenia dla dzielnicowych i policjantów odnośnie procedury „Niebieskie Karty” w związku z wejściem w życie nowelizacji przepisów,
- 8) współpracę i interdyscyplinarność w podejmowaniu działań z instytucjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie,
- 9) współpraca w ramach Porozumienia „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”.

W skład Zespołu wchodziły osoby reprezentujące podmioty, zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, m. in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, policję, prokuraturę i sąd.

Zespół na bieżąco współpracował z Sekcją Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą MOPS, która realizowała działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) interwencyjne w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia osób doświadczających przemocy w rodzinie,

- 2) pracę socjalną oraz zakładanie Niebieskich Kart na skutek interwencji podejmowanych przez pracowników socjalnych,
- 3) konsultacje telefoniczne i osobiste dotyczące rozwiązania problemu przemocy w rodzinie,
- 4) terapię krótkoterminową w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie oraz osób znajdujących się w kryzysie - do 31.10.2021 r. w której uczestniczyły 4 osoby.

6. Działalność podejmowana przez, Komendę Miejską Policji, Straż Miejską i Sąd Rejonowy w Częstochowie

Z informacji pozyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie (dalej: KMP) wynika, że problem alkoholizmu w mieście występował najczęściej w rodzinach, w których małżonkowie pozostają bez pracy i utrzymują się z pomocy społecznej, w rodzinach, w których dochodziło do konfliktów między mężem i żoną lub innymi jej członkami oraz w rodzinach, których członkowie pozostają w konflikcie z prawem. Nadużywanie alkoholu przez jednego lub obojga małżonków przyczyniało się do rozpadu rodziny, prowadziło do demoralizacji dzieci oraz przemocy domowej.

Problemem było również naruszanie zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych. W celu ograniczenia tego zjawiska funkcjonariusze policji i Straży Miejskiej w Częstochowie (dalej: SM) stale patrolowali okolice placówek handlowych i lokali gastronomicznych.

Według stanu na koniec października, w latach 2019-2021 strażnicy miejscy w ramach podejmowanych działań przeprowadzili kontrole:

- 1) w rejonach punktów sprzedaży alkoholu, dot. przestrzegania porządku publicznego, odpowiednio 6042, 6845 i 7572,
- 2) miejsc przebywania osób bezdomnych, odpowiednio 3320, 3283 i 4880,
- 3) miejsc częstego przebywania dzieci i młodzieży pod kątem spożywania alkoholu lub narkotyków, odpowiednio 3232, 3732 i 2950.

Ponadto w ramach działań profilaktyczno-edukacyjnych, w okresie od 01.11.2020 r. do 31.10.2021 r., SM przeprowadziła 8 spotkań w szkołach różnego typu, w ośrodkach szkolno-wychowawczych i opieki pozaszkolnej, w których wzięło udział 673 dzieci i młodzieży. Zajęcia miały formę prelekcji. Znalazły się wśród nich m. in. takie tematy, jak „Odpowiedzialność prawna nieletnich”, „Przemoc i używki”, „Alkohol drogą donikąd”, „Zachowania ryzykowne i niebezpieczne w przestrzeni publicznej na podstawie zapisów monitoringu wizyjnego”, „Pułapki uzależnień – alkohol, niktyna, narkotyki”.

Ww. tematyka była bezpośrednią odpowiedzią na zgłaszane zachowania agresywne w szkole i poza nią. Warto podkreślić, że w zajęciach profilaktycznych z młodzieżą, dot. narkotyków i uzależnień od innych substancji psychoaktywnych, SM korzystała z pracy eksperta instytucjonalnego - przewodnika psa służbowego ds. wykrywania narkotyków. Zajęcia takie stanowiły duże urozmaicenie formuły prelekcji oraz

odnosiły się do praktycznych zagadnień związanych z postępowaniem w sprawach nieletnich lub innych osób posiadających, handlujących, wnoszących na teren szkoły narkotyki lub używających ich. Przewodnik z psem służbowym wyszkolonym do wykrywania narkotyków, w ramach współpracy ze szkołami uczestniczył we wszystkich 8 spotkaniach (łącznie 12 godzin pokazów i prelekcji). Ponadto z udziałem psa służbowego przeprowadzono 1004 kontrole szkół pod kątem rozprowadzania narkotyków i dopalaczy, w wyniku których wylegitymowano 36 osób nieletnich. W ramach współpracy z funkcjonariuszami policji przeprowadzono 4 przeszukania pomieszczeń przy użyciu psa służbowego SM. W okresie od 01.11.2020 r. do 31 października 2021 r. przeprowadzono łącznie ok. 180 godzin zajęć rekreacyjno-sportowych, ok. 120 godzin konsultacji dla rodziców dzieci zagrożonych patologią zachowań oraz 54 godziny działań korekcyjno-terapeutycznych kierowanych do dzieci, mających na celu zapewnienie trwałego zwiększenia poczucia dobrostanu i redukcję zagrożeń patologiami i wykluczeniem społecznym poprzez podniesienie umiejętności społecznych oraz wiedzy o współczesnych zagrożeniach. Działania realizowano w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem „Skrawek Nieba” w Częstochowie. Dla 38 dzieci zorganizowano stacjonarne zajęcia rekreacyjno-sportowe oraz profilaktyczne w okresie ferii zimowych (80h) oraz wakacji 2021 r. (272 h) pod nazwą "Bezpieczne Ferie/Wakacje 2021". Ponadto 17 podopiecznych Stowarzyszenia skorzystało z wypoczynku letniego w Zakopanem. Dzięki współpracy, ze Stowarzyszeniem dzieci uczestniczące w zajęciach stacjonarnych mogły korzystać z dożywiania oraz wsparcia materialnego w postaci artykułów żywnościowych, słodyczy, napojów pozyskiwanych przez Bank Żywności w Częstochowie oraz innych sponsorów.

Działania w tym obszarze podejmuje również Sąd Rejonowy w Częstochowie (dalej: SR). Według stanu na koniec października 2021 r. wydziały rodzinne i nieletnich wydały wobec 169 osób postanowienia o zobowiązaniu do poddania się leczeniu odwykowemu, w tym w przypadku 104 osób w placówkach niestacjonarnych, a w przypadku 65 osób w placówkach stacjonarnych. Na koniec października 2021 r. na umieszczenie w stacjonarnych placówkach leczenia uzależnień oczekiwało 76 osób. W roku 2020 ww. liczby kształtowały się odpowiednio - 183 osób, - 138 osób - 45 osób oraz 31 osób oczekiwało na umieszczenie w placówkach stacjonarnych.

Przedstawiciele Zespołów Kuratorów Zawodowych prowadzili także edukację i rozmowy na temat szkodliwości picia alkoholu we wszystkich grupach wiekowych, mobilizowali do kontynuowania podjętego leczenia i utrzymywania abstynencji oraz współpracowali z placówkami pomocy społecznej, policją, prokuraturą i poradniami leczenia uzależnień w zakresie wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe na temat działań podejmowanych przez KMP, SM, SR w latach 2018-2021 w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, wg stanu na 31 października.

Tabela nr 7. Działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie przez KMP, SM i SR w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października		2018	2019	2020	2021
Komenda Miejska Policji w Częstochowie					
liczba przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu (w tym przez osoby nieletnie)		814	734 (10)	627 (8)	606 (2)
liczba ujawnionych wykroczeń	w związku z sprzedażą lub podawaniem napojów	9527	5710	7464	7133
liczba sporządzonych wniosków	alkoholowych w wypadkach, kiedy jest to zabronione	40	63	90	87
liczba nałożonych mandatów		3875	1629	2072	2065
liczba interwencji w ramach procedury „Niebieskie Karty”		434	449	438	415
liczba założonych „Niebieskich Kart”		434	449	438	415
Straż Miejska w Częstochowie					
liczba osób będących pod wpływem alkoholu, zatrzymanych na gorącym uczynku lub bezpośrednio po dokonaniu przestępstwa (w tym liczba osób nieletnich)		44	36	28	25 (0)
liczba podjętych interwencji	w związku z nieprzestrzeganiem zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych	7002	4121	5450	5674
liczba nałożonych mandatów		1960	1624	1448	1517
liczba punktów sprzedaży alkoholu, w których ujawniono sprzedaż alkoholu nieletnim i osobom nietrzeźwym		0	1	0	5
liczba punktów sprzedaży alkoholu, w których ujawniono sprzedaż alkoholu bez zezwolenia		0	2	0	0
Sąd Rejonowy w Częstochowie					
liczba wniosków złożonych przez kuratorów zawodowych do MKRPA o objęcie osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu leczeniem odwykowym		20	20	12	7

Źródło danych: Komenda Miejska Policji, Straż Miejska i Sąd Rejonowy w Częstochowie

7. Działalność profilaktyczna

Jednym z istotnych założeń Programu jest profilaktyka pozytywna, polegająca na wzmocnieniu tego, co czyni młodych ludzi bardziej odpornymi na zagrożenia oraz na ich usuwaniu. W podejmowanych działaniach akcentuje się potrzebę wzmocnienia indywidualnych możliwości, zainteresowań oraz uzdolnień dzieci i młodzieży, relacji z rodzicami i innymi osobami, rówieśnikami (Krzysztof Ostaszewski - Pozytywna profilaktyka).

W roku 2021 ze względu na panujące obostrzenia sanitarne związane z epidemią wirusa COVID-19, wiele działań realizowano m.in. w formie zdalnej, online, spotkań z zachowaniem reżimu sanitarnego. W ramach prowadzonej działalności Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy we współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostkami organizacyjnymi miasta, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w tym obszarze, organizował

lub współorganizował przedsięwzięcia profilaktyczne, kierowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców miasta.

W roku 2021 były to działania wpisujące się w realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym m.in.:

- 1) program profilaktyczny „Młodość bez Uzależnień”, mający na celu podniesienie wśród młodzieży poziomu wiedzy o konsekwencjach i zagrożeniach wynikających z używania środków psychoaktywnych, obejmujący m.in. pomoc dzieciom i młodzieży z grup ryzyka, uczęszczających do placówek wsparcia dziennego, dofinansowanie 15 placówek funkcjonujących w mieście placówek, prowadzących:
 - a) zajęcia dla dzieci i młodzieży (rocznie uczęszczało do nich ok. 350 dzieci), których działalność ukierunkowana była na rozwój wychowanków, a w szczególności na prowadzenie pozytywnej profilaktyki uzależnień, m.in. poszerzanie zainteresowań i uzdolnień poprzez zajęcia artystyczno-manualne, promowanie zdrowia i rozwoju fizycznego poprzez zajęcia sportowo-ruchowe, sprzyjające rozładowaniu stresu, napięć i sytuacji problemowych, oraz gry zespołowe,
 - b) dożywianie wychowanków,
 - c) współpracę z rodzicami/opiekunami wychowanków,
- 2) praca środowiskowa na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i uzależnieniami, np. „streetworking”, działalność podwórkowa,
- 3) profilaktyka w ramach zajęć sportowo-rekreacyjnych mających na celu kreowanie zdrowego, aktywnego i bezpiecznego stylu życia, wytworzenie motywacji do samorozwoju poprzez sport, atrakcyjne formy przekazu wiedzy podczas zajęć pozalekcyjnych oraz wyeliminowanie negatywnych postaw wobec rówieśników; tworzenie alternatywnych przestrzeni wypełnienia wolnego czasu, motywując pozytywnie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- 4) szkolenie w formie terenowej, w 100 sklepach na terenie Częstochowy, sprzedawców napojów alkoholowych, połączone z badaniem dostępności napojów alkoholowych dla osób nieletnich (tajemniczy klient), obejmujące zagadnienia dot.:
 - a) prawnych aspektów związanych ze sprzedażą napojów alkoholowych,
 - b) konsekwencji sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18. roku życia,
 - c) ustawowych zasad prowadzenia reklamy i promocji napojów alkoholowych,
 - d) ustawowych przesłanek do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
 - e) praw i obowiązków sprzedawcy napojów alkoholowych wobec klienta,

- 5) projekt „Powstrzymaj pijanego kierowcę”, w ramach którego przeprowadzono w dniach 16-22 września 2021 r. IV kampanię „Bezpieczne drogi w Częstochowie”, w ramach której MKRPA przygotowała okolicznościową ulotkę oraz odbyły się, m. in.:
- a) rozmowy funkcjonariuszy policji z mieszkańcami Częstochowy nt. bezpieczeństwa na drodze, ze szczególnym uwzględnieniem przejść dla pieszych w okolicach szkół,
 - b) patrole prewencyjne policji i straży miejskiej - akcja informacyjna dot. prawidłowego i bezpiecznego korzystania ze ścieżek rowerowych,
 - c) akcja informacyjna dot. bezpiecznego poruszania się niechronionego uczestnika ruchu drogowego, mającą na celu zmniejszenie liczby wypadków z udziałem rowerzystów,
 - d) kontrole stanu trzeźwości kierujących pojazdami, prowadzone przez policjantów z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie, połączone z przekazywaniem podstawowych informacji nt. szkodliwości alkoholu i innych środków psychoaktywnych dla użytkowników dróg.
 - e) spotkania tematyczne z wykorzystaniem algogogli i narkogogli, prowadzone w szkołach przez pracowników Centrum Edukacyjno-Interwencyjnego Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi oraz prelekcje w szkołach i przedszkolach prowadzone przez policjantów,
 - f) porady dot. możliwości skorzystania z pomocy w przypadku problemów z uzależnieniem i przemocą,
- 6) wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym, w tym:
- a) kolonie dla 180 dzieci z rodzin z problemem uzależnień; w ramach zadania zleconego dofinansowano ich organizację przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Częstochowie (90 uczestników) oraz TOUR & TRAVEL POLAND s.c. z Zakopanego (90 uczestników),
 - b) półkolonie dla 150 dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym organizowane przez Szkoły Podstawowe Nr 21, Nr 22, nr 36, Nr 38, Nr 49,
- 7) VII Częstochowskie Dni Profilaktyki, w których udział wzięły szkoły podstawowe nr 7, 8 i 38, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi (OPOPA) oraz Dzielnicowe Ośrodki Społeczności Lokalnej (DOSL), podejmując następujące działania:
- a) przeprowadzono warsztaty profilaktyczne, pokazy, prezentacje, prelekcje,
 - b) przygotowano plakaty, hasła i banery o tematyce związanej z zapobieganiem uzależnieniom wśród dzieci,
 - c) przeprowadzono gry dydaktyczne, zajęcia sportowe połączone z zajęciami psychoedukacyjnymi,

- d) przeprowadzono zajęcia edukacyjne na temat uzależnień, warsztaty aktywizujące dzieci i młodzież z użyciem alkohogogli oraz narkogogli oraz zajęcia nt. rozpoznawania swoich uczuć i emocji - w Centrum Edukacyjno-Interwencyjnym przy OPOPA,
- 8) zadania publiczne z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, zlecone w ramach trzech edycji konkursów ofert do realizacji przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, w tym m.in.:
- a) wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty,
 - b) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie działań z zakresu integracji społecznej,
 - c) promowanie wśród dzieci i młodzieży aktywnych form spędzania czasu wolnego oraz zdrowego stylu życia poprzez realizację projektów i programów profilaktycznych,
 - d) organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych, jako elementu oddziaływań profilaktycznych,
 - e) wspieranie działalności klubów wzajemnej pomocy i punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin,
 - f) wspieranie działań wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi,
- 9) działalność profilaktyczna prowadzona przez:
- a) Punkt Konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie oraz osób z problemami uzależnień (dalej: PK), m.in.:
 - prowadzenie grupy wsparcia dla osób współuzależnionych,
 - rozprowadzanie materiałów edukacyjno-informacyjnych, ulotek dotyczących przeciwdziałania przemocy oraz zapobiegania uzależnieniom,
 - współpracę z klubami abstynenta, instytucjami pomocowymi na terenie Miasta Częstochowy,
 - b) Centrum Edukacyjno-Interwencyjne (dalej: Centrum) funkcjonujące w ramach Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, w tym m.in.:
 - rozmowy motywujące z 1099 osobami do podjęcia leczenia odwykowego z osobami przebywającymi w OPOPA,
 - rozmowy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, podczas których motywowano je do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym,
 - 86 konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i prawnych dla osób borykających się z problemami uzależnień, przemocy, zarówno osobiste (19), jak i w ramach funkcjonowania telefonu pomocowo-interwencyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych (67),
 - zajęcia edukacyjno-profilaktyczne dla 502 uczniów z sześciu placówek,

- zajęcia edukacyjne dla 47 wychowanków szkół specjalnych nt. zagrożeń związanych z alkoholem i narkotykami,
 - realizacja autorskiego programu, pt. „Wpływ alkoholu na popełnienie czynu zabronionego” wśród osób skazanych, odbywających prace społecznie użyteczne w OPOPA - 3 osoby,
- c) Częstochowski Telefon Zaufania przy Częstochowskim Towarzystwie Profilaktyki Społecznej (dalej: CzTZ), udzielający bezpłatnie i anonimowo wsparcia rozmówców, znajdujących się w trudnej sytuacji, kierujący ich do instytucji, organizacji, specjalistów, mogących podjąć stosowną interwencję; problematyka CzTZ obejmowała 8 obszarów: egzystencjalne, rodzinne, uzależnienia, informacyjne i poznawcze, społeczne, erotyczne i seksualne, zdrowotne oraz przemoc w szkole; specyfiką tej formy pomocy był brak bezpośredniego kontaktu, co zapewniało anonimowość osób zgłaszających się po pomoc i sprzyjało większej otwartości; CzTZ działa codziennie, 7 dni w tygodniu, od godziny 16:00 do 6:00; do 31 października 2021 r. w ramach działalności CzTZ przeprowadzono 3 195 rozmów, w tym 1 849 z kobietami i 1 346 z mężczyznami,

Tabela nr 8. Działalność Centrum, PK i CzTZ w latach 2018-2021

Dane według stanu na 31 października	2018	2019	2020	2021
Punkt Konsultacyjny przy Ośrodku Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie				
liczba rozmów przeprowadzonych w ramach Punktu Konsultacyjnego	54	86	44	21
Centrum Edukacyjno-Interwencyjne przy Ośrodku Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie				
liczba dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez Centrum	2452	1646*	177*	502
liczba nieletnich wezwanych przez Zespół ds. przeprowadzania rozmów profilaktyczno-wychowawczych	25	24	3	0
Częstochowski Telefon Zaufania				
liczba rozmów przeprowadzonych w ramach Częstochowskiego Telefonu Zaufania	2689	2801	3103	3195

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie i Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej.

*) mniejsze liczby uczniów korzystających z oferty OPOPA w latach 2019-2021, w porównaniu z rokiem 2018, spowodowane były m.in.:

- ogólnopolskim strajkiem nauczycieli w kwietniu i maju 2019 r.,
- epidemią koronawirusa i zamknięciem placówek oświatowych w latach 2020-2021.

8. Wyniki badań społecznych

Badania społeczne na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w mieście (głównie dotyczące używania środków psychoaktywnych przez młodzież szkolną) zostały przeprowadzane w latach: 2007, 2011, 2013-2017, 2019 i 2020. Były to:

- 1) badania pn. „Picie alkoholu i używanie narkotyków przez młodzież szkolną na terenie Miasta Częstochowy”, przeprowadzone w 2007 r. przez PBS DGA sp. z o. o. w Sopocie,
- 2) badania pn. „Używanie środków psychoaktywnych oraz zagrożenie innymi uzależnieniami i przemocą wśród młodzieży szkolnej na terenie miasta Częstochowy”, przeprowadzone w 2011 r. przez Samorządowy Ośrodek Doskonalenia w Częstochowie,
- 3) badania z zakresu spraw społecznych przeprowadzone w 2013 r. na terenie Miasta Częstochowy przez Samorządowy Ośrodek Doskonalenia w Częstochowie,
- 4) badania ankietowe pn. „Młodzi i substancje psychoaktywne”, przeprowadzone w 2014 r. wśród uczniów częstochowskich szkół podstawowych i gimnazjalnych w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”,
- 5) badania ankietowe na temat używania środków psychoaktywnych i innych substancji uzależniających przez uczniów częstochowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, przeprowadzone w 2015 r. przez Małopolskie Centrum Profilaktyki w Krakowie,
- 6) badania ankietowe na temat używania środków psychoaktywnych i innych substancji uzależniających przez uczniów częstochowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, przeprowadzone w 2016 r. przez Centrum Profilaktyki i Reeducacji „Atelier” Sp. z o.o. w Krakowie,
- 7) badania ankietowe na temat używania środków psychoaktywnych i innych substancji uzależniających przez uczniów częstochowskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych przeprowadzone w 2017 r. przez Centrum Profilaktyki i Reeducacji „Atelier” Sp. z o.o. w Krakowie,
- 8) raport ze szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych w formie terenowej przeprowadzonego w październiku 2019 r. przez Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INVESES Polska w Myślenicach,
- 9) audytoryjne badania ankietowe, w ramach międzynarodowego projektu „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD), przeprowadzone w październiku i listopadzie 2019 r. w zakresie pomiaru natężenia zjawiska używania przez młodzież częstochowskich szkół ponadpodstawowych substancji psychoaktywnych, a także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie i ułożenie po stronie ich popytu i podaży,
- 10) badanie ankietowe pn. "Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie" przeprowadzone przez DANAE Spółkę z o. o w Gdańsku.

Badania, o których mowa w pkt 2-8 i pkt 9 omówione zostały odpowiednio w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych miasta Częstochowy na rok 2020 i 2021.

W Programie na rok 2022, zostaną zaprezentowane wyniki badań ankietowych pn. "Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie".

Na przełomie października i listopada 2020 roku przeprowadzono badanie ankietowe pn. "Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie", którego celem było oszacowanie poziomu i wzorów picia alkoholu,

identyfikacja problemów związanych z alkoholem, z uwzględnieniem elementów stylu życia. Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z badania.

Styl życia, wartości

Z przeprowadzonych w Częstochowie badań wynika (tabela nr 9), że preferencje względem stylu życia skupiają się bardziej na korzystaniu z kultury (56%), spotkaniach towarzyskich z przyjaciółmi (55%) i rozwoju swoich pasji oraz czytaniu (po 43%), niż na angażowaniu się w działania na rzecz społeczności (27%).

Tabela nr 9. Ocena stylu życia, wartość wyrażona w %

Styl życia	Całkowicie nie zgadzam się	Średnio się zgadzam	Całkowicie się zgadzam
Spotkania towarzyskie z przyjaciółmi	11	34	55
Moje hobby	21	36	43
Działania na rzecz społeczności	50	23	27
Czytanie	33	24	43
Udział w wydarzeniach kulturalnych (np. kino, teatr)	20	24	56

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Analizując tabelę nr 10 stwierdza się, że trzy najważniejsze wartości dla badanych to, zachowanie dobrego zdrowia — 92% odpowiedzi i kolejno, poczucie stabilizacji – 88% oraz szczęście rodzinne – 86%. Według odpowiadających mniej istotną wartością w życiu, choć nadal stosunkowo wysoką, jest życie pełne przygód i wrażeń oraz wykształcenie (po 59%).

Tabela nr 10. Wartości życiowe, wartość wyrażona w %

Wartości życiowe	Całkowicie ważne	Średnio ważne	Całkowicie nieważne
Szczęście rodzinne	86	9	5
Poczucie stabilizacji	88	8	4
Grono przyjaciół	81	16	3
Szacunek innych ludzi	83	13	4
Praca zawodowa/kariera	66	22	12
Wolność głoszenia własnych poglądów	80	14	6
Zainteresowania/hobby	76	19	5
Wykształcenie	59	31	10
Dobrobyt, bogactwo	75	20	5
Życie pełne przygód i wrażeń	59	30	11
Zachowanie dobrego zdrowia	92	5	3

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Częstotliwość, ilość spożywania napojów alkoholowych ze względu na rodzaj

Tabela nr 11. Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych — ogółem, wartość wyrażona w %

Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy w %	codziennie/ prawie codziennie	co najmniej raz na tydzień	co najmniej raz na miesiąc	rzadziej	nigdy
	9	44	21	13	13

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Respondenci ocenili częstotliwość spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy, bez względu na rodzaj trunku, to oznacza traktowanie na równi piwa, wina oraz napojów spirytusowych (tabela nr 11). 9% badanych wykazało, że w ostatnich 12 miesiącach spożywali alkohol codziennie lub prawie codziennie, natomiast 44% co najmniej raz na tydzień, a 21% wskazało na spożycie co najmniej raz na miesiąc. Po 13% badanych odpowiedziało, że spożywa alkohol rzadziej niż raz na miesiąc oraz nigdy nie spożywa alkoholu.

Tabela nr 12 Częstotliwość, ilość spożywania napojów alkoholowych ze względu na ich rodzaj, wartość wyrażona w %

Napoje alkoholowe	cdz / p.c dz. *	1-2/ tyg.	3-4/ tyg.	5-6/ tyg.	2-3/ m-c	1/ m-c	6-11/ rok	2-5/ rok	1/ rok	NIE/ ostat ni rok	NIGDY w życiu, albo kilka tyków
Wyroby spirytusowe	—	13	1	—	13	7	8	20	2	30	6
Wino	—	6	1	—	7	5	4	19	4	48	6
Piwo	4	20	6	3	13	4	2	5	0,4	32	10

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

cdz/p.cdż.* – codziennie/prawie codziennie

Analizując tabelę nr 12 w zakresie częstotliwości spożywania napojów alkoholowych ze względu na rodzaj: piwo, wino, napój spirytusowy stwierdza się, że piwo było jedynym rodzajem alkoholu, po który respondenci sięgali codziennie lub prawie codziennie. Było też najczęściej spożywanym napojem alkoholowym co najmniej raz w tygodniu i tak odpowiedziało 20% respondentów.

W przypadku wina 54% respondentów wykazało, że nie sięgało po ten alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Jest to najwyższy odsetek wskazań spośród trzech ww. rodzajów alkoholi. 64% respondentów

zadeklarowało, że spożywało napoje spirytusowe w ciągu ostatnich 12 miesięcy, z których 14%, co najmniej raz na tydzień, a 20% co najmniej raz na miesiąc. 36% badanych odpowiedziało, że nie piło napojów spirytusowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy, wśród nich 6% — nigdy w życiu nie piło alkoholu lub wypili się tylko kilka łyków.

Tabela nr 13. Pojemność i liczba butelek/puszek/szklanek piwa spożywanych zwykle w ciągu jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy, wartość wyrażona w %

Pojemność butelki/ puszki/ szklanki piwa	Ogólny wybór badanych	1 butelka/ puszka/ szklanka dziennie w czasie ostatniego roku	2—3 butelki/ puszki/ szklanki dziennie w czasie ostatniego roku	4—5 butelek/ puszek/ szklanek dziennie w czasie ostatniego roku
0.5 l	90	53	35+7=42	5
0.33 l	7	100	—	—
0.25 l	3	80	20	—

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

W częstotliwości picia napojów alkoholowych uwzględniono pojemność opakowań. Dane tabeli nr 13 wskazują, że najczęstszym wyborem badanych w spożywaniu piwa była pojemność 0,5 litra (90% wskazań). Zwykle podczas jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy spożywano jedno (53%) lub dwa takie piwa (35%).

Tabela nr 14. Pojemność i liczba butelek/kieliszków/szklanek wina spożywanych zwykle w ciągu jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy, wartość wyrażona w %

Pojemność butelek/ kieliszków/ szklanek wina	Ogólny wybór badanych	1 butelka/ kieliszek/ szklanka dziennie w czasie ostatniego roku	2-3 butelki/ kieliszki/ szklanki dziennie w czasie ostatniego roku	4-5 butelek/ kieliszki/ szklanek dziennie w czasie ostatniego roku
0.10 l	46	21	57+9=68	7
0.15 l	33	24	47+13=60	13
0.20 l	16	33	23+22=55	11
0.75 l	3	100	—	—

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Z tabeli nr 14 wynika, że najczęstszym wyborem badanych pijących wino była pojemność — 0,1 litra, tj. 46%, spożywana w ilości 2 takich porcji — 57%. Po wino o pojemności 0,15 litra (33% odpowiedzi) sięgano najczęściej w liczbie 2 kieliszków (47%) oraz 1 (24%).

Tabela nr 15 Pojemność i liczba butelek/kieliszków/szklanek napojów spirytusowych spożywanych zwykle w ciągu jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy, wartość wyrażona w %

Pojemność butelek/ kieliszków/ szklanek napojów spirytusowych	Ogólny wybór badanych	1 butelka/ kieliszek/ szklanka dziennie w czasie ostatniego roku	2—3 butelki/ kieliszki/ szklanki dziennie w czasie ostatniego roku	4—5 butelek/ kieliszki/ szklanek dziennie w czasie ostatniego roku
0.03 l	44	15	27+14=41	21+13=34
0.05 l	24	36	28+5=33	6
0.10 l	1	50	50	—
0.20 l	6	78	22	—
0.25 l	8	100	—	—
0.50 l	13	90	10	—

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Jak wskazują dane tabeli nr 15, wśród osób, które zadeklarowały spożycie napoju spirytusowego, najczęściej wybierana była pojemność 0,03 litra (44%) — w liczbie 2 kieliszków (27%) i 4 kieliszków (21%) oraz pojemność 0,05 litra (24%), najczęściej w liczbie 1 kieliszka (36%) lub dwóch kieliszków (28%).

STANDARDOWE PORCJE ALKOHOLU

Standardowa porcja alkoholu to 10 g (lub 12,5 ml) czystego alkoholu etylowego.

Dawka ta, w przeliczeniu na najczęściej spożywane rodzaje napojów alkoholowych wynosi:

- 250 ml piwa 5%,
- 100 ml wina 12%,
- 30 ml wódki 40%.

1 butelka/puszka piwa 500 ml o mocy 5% = ok. 2 porcje standardowe,

1 butelka wina 750 ml o mocy 12% = ok. 7,5 porcji standardowych,

1 butelka wódki 500 ml o mocy 40% = ok. 17 porcji standardowych.

Z przeprowadzonych badań wynika (tabela nr 16), że największa ilość wypitego alkoholu przy jednej okazji w ciągu ostatnich 12 miesięcy deklarowana przez respondentów, to średnio 165 ml napojów alkoholowych, 112 ml wina oraz 602 ml piwa. W przeliczeniu na standardowe porcje są to odpowiednio: 5,5 porcji napojów spirytusowych, 1,1 porcji wina oraz 2,4 porcje piwa.

Tabela nr 16. Największa ilość wypitego alkoholu przy jednej okazji w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Rodzaj alkoholu	Ilość wypitego alkoholu w ml	Porcja wypitego alkoholu
napoje spirytusowe	165	5,5

Rodzaj alkoholu	Ilość wypitego alkoholu w ml	Porcja wypitego alkoholu
wino	112	1,1
piwo	602	2,4

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Wspomnieć należy, że średnie największej ilości wypitego alkoholu przy jednej okazji, różnią się w zależności od płci. Mężczyźni wypijają średnio więcej napojów spirytusowych i piwa, kobiety z kolei wypijają więcej wina, co przedstawia tabela nr 17.

Tabela nr 17. Średnie ilości wypitego alkoholu przy jednej okazji w rozbiciu na płeć, wartość wyrażona w ml

Płeć	Napoje spirytusowe	Wino	Piwo
mężczyźni	251	44	1044
kobiety	91	172	213

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Umowny próg ryzykownego picia wynosi dla kobiet – 4 standardowe porcje alkoholu wypitego przy jednej okazji, a w przypadku mężczyzn – 6 porcji. Spożywanie przy jednej okazji standardowych porcji alkoholu przynajmniej raz na miesiąc deklarowało 40% respondentów, 32% osób zadeklarowało, że zdarza im się wypicie jednorazowo co najmniej 4 porcje alkoholu kilka razy w roku, a 13% badanych nigdy nie spożyło takiej ilości alkoholu. 1% badanych przyznaje się do picia 4 standardowych porcji codziennie, a 12% robi to przynajmniej raz na tydzień (tabela nr 18).

Tabela nr 18 Częstotliwość spożywania w ciągu ostatnich 12 miesięcy co najmniej 4 standardowych porcji napojów alkoholowych przy jednej okazji, wartość wyrażona w %

Codziennie lub prawie codziennie	Co najmniej raz na tydzień	Co najmniej raz na miesiąc	Rzadziej	Nigdy	Brak odpowiedzi
1	12	40	32	13	2

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Spożycie ilości alkoholu, stanowiącej umowny próg ryzykownego picia zajmuje badanym najczęściej 3–4 godziny (37%). W ciągu 5–6 godzin taką ilość alkoholu spożywa 26% osób, a w ciągu 1–2 godzin 19%. Zdecydowana większość respondentów, tj. 90% nie miała poczucia winy lub wyrzutów sumienia po wypiciu alkoholu. Pozostałe 10%, które je miało, odczuwało je najczęściej 1–2 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy – 75%, a co najmniej 3 razy – 25%.

Częstotliwość symptomów, które mogą świadczyć o przekroczeniu progu nietrzeźwości

Respondenci zostali zapytani o symptomy, które mogą świadczyć o przekroczeniu progu nietrzeźwości.

Tabela nr 19 Częstotliwość spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy prowadząca do przekroczenia progu nietrzeźwości, wartość wyrażona w %

Prowadząca do nietrzymania się pewnie na nogach lub niewyraźnego mówienia	Co najmniej raz na tydzień	Co najmniej raz na miesiąc	Rzadziej	Nigdy
	0.5	3	27	70

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Zapytano badanych o częstotliwość spożycia takiej ilości alkoholu, która spowodowała, że nie trzymali się pewnie na nogach i mówili niewyraźnie. 70% osób odpowiedziało, że nigdy nie dopuści do takiej sytuacji (tabela nr 19) Z badania wynika, że zdecydowanie częściej taką odpowiedź deklarowały kobiety niż mężczyźni (88% do 49%).

Tabela nr 20 Deklarowane odpowiedzi dot. liczby standardowych porcji napojów alkoholowych powodujących nietrzymanie się pewnie na nogach/lub niewyraźne mówienie, wartość wyrażona w %

2—3 porcje	4—5 porcji	6—7 porcji	8—10 porcji	12—15 porcji	20—25 porcji	26—30 porcji
6	12	10+3=13	13+23=36	9	12	12

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Badani deklaruwali liczbę standardowych porcji napojów alkoholowych, po której czują, że nie trzymają się pewnie na nogach i mówią niewyraźnie, która zamyka się w przedziale od 2 do 30 (tabela nr 20). Najpopularniejsza odpowiedź, to 10 porcji (23% wskazań), następnie 8 porcji (13%).

Okoliczności picia napojów alkoholowych

Okolicznością picia napojów alkoholowych, najczęściej wskazywaną przez respondentów jest picie podczas posiłku. Oznacza to, że picie uważa się za element posiłku. Jeśli głównym celem jest picie alkoholu, ale przy okazji konsumowane są jakieś zakąski, to takiej sytuacji nie uznaje się za "picie towarzyszące posiłkowi".

Tabela nr 21 Okoliczności picia alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy w różnych sytuacjach, wartość wyrażona w %

Okoliczności picia	codziennie lub prawie	co najmniej raz na	co najmniej raz na	rzadziej (od 1 do 11)	ani razu w ciągu	brak odp./nie
---------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------------	------------------------------	-------------------------	----------------------

	codziennie	tydzień (1–4 dni w tygodniu)	miesiąc (1–3 dni w miesiącu)	dni w miesiącu)	ostatnich 12 miesięcy	dotyczy
do posiłku	2	10	31	27	22	8
u siebie w domu	7	43	18	21	11	0,5
u kogoś w domu		6	31	52	11	
w pubie, barze, klubie, restauracji	05	2	25	39	34	
w parku, na ulicy		1	13	29	56	1
z członkami rodziny włączając w to partnera/partnerkę	2	33	22	33	11	
z przyjaciółmi, kolegami, znajomymi		14	44	31	11	
samotnie	5	27	19	16	33	1,5

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020.

Wpływ innych pijących

Badany obszar odnosił się do problemów i zakłóceń spowodowanych przez picie innych osób. Osoby badane oceniały czy zostały dotknięte jakimś wskazanym problemem oraz ustalały, czy źródłem problemu były nieznane osoby czy też ktoś kogo on znali.

Co 10. z respondentów stwierdził, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy ktoś pod wpływem alkoholu obudził go w nocy oraz że ktoś pod wpływem alkoholu spowodował, że nie czuł się bezpiecznie w miejscach publicznych, w tym w środkach transportu publicznego; 7% respondentów stwierdziło, że ktoś pod wpływem alkoholu obraził ich słownie.

Nabywanie alkoholu nierejestrowanego w statystykach sprzedaży

Alkohol nierejestrowany w statystykach sprzedaży, to alkohol kupiony poza regularnym rynkiem krajowym (przywieziony z zagranicy, zakup lub prezent od sąsiada, który robi wino domowe, własna produkcja bimbrowa, alkohol kupiony „spod lady” lub na bazarze). Badani zapytani o nabywanie oraz spożywanie piwa, wina, wódki lub innych alkoholi nierejestrowanych w oficjalnych statystykach w zdecydowanej większości odpowiedzieli przecząco (90%), tylko 8% respondentów zadeklarowało jego spożywanie, a nabywanie jedynie 2%, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 22. Nabywanie i spożywanie alkoholu nierejestrowanego w oficjalnych statystykach, wartość wyrażona w %

Nabywałem alkohol nierejestrowany	2
Spożywałem alkohol nierejestrowany	8
Nie nabyłem ani nie spożywałem alkoholu niezarejestrowanego	90

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020.

Wśród napojów alkoholowych najczęściej nabywane było wino, natomiast najczęściej spożywane były napoje spirytusowe. Napoje spirytusowe nabywane były tylko z zagranicy, od 1 do 3 litrów (po 11% dla 1, 2 i 3 litrów).

Więcej respondentów zadeklarowało spożywanie nierejestrowanych napojów spirytusowych niż ich nabywanie, przy czym częściej spożywany alkohol pochodził ze źródeł krajowych. Respondenci deklarowali najczęściej (33%) spożycie 1 litra napojów spirytusowych pochodzenia krajowego. Wino, które było nabywane i spożywane pochodziło tylko i wyłącznie ze źródeł krajowych. Liczba nabywanych litrów tego alkoholu wynosiła od 1 (50% wskazań) do 2 litrów (17% wskazań). Natomiast w przypadku spożywanego wina wszyscy respondenci wskazali, że wynosiło 1 litr (100% wskazań).

Najbardziej nabywanym i spożywanym nierejestrowany alkoholem okazało się piwo. Respondenci kupowali piwo zarówno z zagranicy, jak i ze źródeł krajowych, jednak pod względem liczby nabywanych litrów przeważają źródła krajowe. 17% badanych zadeklarowało nabycie 5 litrów piwa z zagranicy oraz tyle samo, tj. 17% zadeklarowało nabycie 20 litrów piwa ze źródeł krajowych. W mniejszym stopniu badani deklarowali spożywanie nierejestrowanego piwa. Jeżeli było już konsumowane, pochodziło z zagranicy i wynosiło 2 litry (20% wskazań).

Motywy picia alkoholu

Alkohol spożywany jest najczęściej dla fajnego nastroju — 49% i poprawy imprezy — 48%, natomiast 46% badanych po prostu lubi to uczucie. Z wymienionymi motywami picia alkoholu częściej zgadzali się mężczyźni niż kobiety.

Tabela nr 23. Najczęstsze motywy spożywania alkoholu, wartość wyrażona w %

Motyw spożywania alkoholu	Mężczyźni	Kobiety
fajny nastrój	67	34
poprawa imprezy	60	37

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

W powyższej tabeli wykazano, że częściej mężczyźni wskazali spożywanie alkoholu, jako element regulacji nastroju, i tak — spożycie alkoholu jako powód fajnego nastroju zadeklarowało 67% mężczyzn, podczas gdy wśród kobiet ten odsetek wyniósł 34%. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku spożycia alkoholu dla poprawy imprezy — takiej odpowiedzi udzieliło analogicznie 60% mężczyzn i 37% kobiet.

Motywy abstynencji

Najpopularniejszymi motywami abstynencji wskazywanymi przez większość badanych mieszkańców Częstochowy są kwestie zdrowotne, m.in. przyjmowanie leków, szkodliwość alkoholu i choroba. W dalszej kolejności wśród motywów wyróżnić można aspekty pieniężne, tj. koszt zakupu i poczucie marnowania pieniędzy. Natomiast najmniejsze znaczenie dla respondentów mają powody religijne oraz te wynikające ze złego doświadczenia, np. wyrządzenia komuś krzywdy lub doznanie krzywdy z tego powodu.

Tabela nr 24. Najczęstsze motywy powstrzymania się od alkoholu, wartość wyrażona w %

Motyw powstrzymywania się od alkoholu	Odpowiedzi
Nie mogę pić, bo przyjmuję leki	84
Picie szkodzi	81
Nie mogę pić, bo zdrowie mi nie pozwala	81
Picie za dużo kosztuje	48
Picie to marnowanie pieniędzy	42
Nie piję z powodów religijnych	6
Zostałem skrzywdzony przez czyjeś picie	3

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Stosunek do polityki alkoholowej

Tabela nr 25. Stosunek do polityki alkoholowej, wartość wyrażona w %

Stosunek do polityki alkoholowej	Zdecydowanie i raczej się zgadam	Zdecydowanie i raczej się nie zgadzam
Alkohol jest towarem jak każdy inny i nie powinien podlegać szczególnym ograniczeniom	75	22
Ludzie są dostatecznie odpowiedzialni, aby uchronić się od szkód związanych z własnym pićiem	78	22
Edukacja i informacja powinny być najważniejszą strategią na rzecz ograniczania szkód wyrządzanych przez alkohol	80	11
Tylko rodzice a nie władze, powinni decydować o tym, od jakiego wieku ich dziecko może już pić napoje alkoholowe	10	85
Ceny napojów alkoholowych powinny być odpowiednio wysokie aby ograniczać szkody wyrzadzane przez alkohol	22	77
Powinny istnieć ograniczenia co do nocnej sprzedaży napojów alkoholowych w sklepach	24	74

Stosunek do polityki alkoholowej	Zdecydowanie i raczej się zgadam	Zdecydowanie i raczej się nie zgadzam
Na opakowaniach alkoholu powinny być umieszczone ostrzeżenia przed szkodami wyrządzanymi przez alkohol	29	68

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Badani mieszkańcy Częstochowy w większości byli zgodni co do tego, że edukacja i informacja powinny być najważniejszą strategią na rzecz ograniczania szkód wyrządzanych przez alkohol (80%), że ludzie są dostatecznie odpowiedzialni, aby uchronić się od szkód związanych z własnym pić (78%) oraz że alkohol jest towarem jak każdy inny i nie powinien podlegać szczególnym ograniczeniom (75%). Aż 85% badanych nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że tylko rodzice, a nie władze, powinni decydować o tym, od jakiego wieku ich dziecko może już pić napoje alkoholowe, co wskazuje na oczekiwania rozwiązań prawnych w tym zakresie. Jednocześnie 77% respondentów wskazało, że ich zdaniem wysokie ceny alkoholu nie wpłyną na ograniczenie spożycia alkoholu i szkód z nim związanych. Dodatkowo, blisko 75% badanych nie zgadza się na ograniczenie co do nocnej sprzedaży napojów alkoholowych, a 68% z wprowadzeniem na opakowaniach alkoholu ostrzeżenia przed szkodami wyrządzanymi przez alkohol.

Mity i fakty na temat alkoholu

Poniższa tabela ukazuje, że częstochowianie byli zgodni co do tego, że kobiety karmiące piersią oraz kobiety w ciąży nie powinny spożywać alkoholu. Pojawił się jedynie nieznaczny odsetek odpowiedzi świadczących, że część respondentów raczej nie zgadza się z tym stwierdzeniem, a nawet, że zdecydowanie się nie zgadza. Można przypuszczać, że wysoka świadomość w tym zakresie, jest efektem prowadzonych działań informacyjnych i profilaktycznych na terenie Częstochowy.

W dalszej części raportu wskazano, że 64% badanych było zdania, że piwo w małych ilościach nie wpływa negatywnie na zdrowie, a nieco ponad połowa respondentów uważa, że alkohol pomaga dobrze się wyspać (58%) oraz, że pomaga w uspokojeniu nerwów. Sformułowanie „po spożyciu alkoholu wystarczy się przespać, by być na tyle trzeźwym, aby móc prowadzić samochód” poparło 42% badanych, przeciwnych było 58%. Powyższe wskazuje na konieczność wzmożenia działań w tym obszarze.

Tabela nr 26. Mity i fakty na temat alkoholu, wartość wyrażona w %

Mity i fakty na temat alkoholu	Zdecydowanie i raczej się zgadam	Zdecydowanie i raczej się nie zgadzam
Alkoholu nie powinny pic kobiety karmiące piersią	96	4
Alkoholu nie powinny pic kobiety w ciąży	94	6
Alkohol pomaga dobrze się wyspać	58	42

Po spożyciu alkoholu wystarczy się przespać, by być na tyle trzeźwym aby móc prowadzić samochód	42	58
Alkohol pomaga na uspokojenie nerwów	53	47
Piwo, chociaż zawiera alkohol, to w małych ilościach nie wpływa negatywnie na zdrowie	64	36

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Raport wskazuje, że pomimo nadal istniejących obszarów wymagających pracy, można zaobserwować istotne sukcesy prowadzonej w ostatnich latach przez samorząd edukacji publicznej w obszarze edukacji i profilaktyki uzależnień od alkoholu.

Napoje alkoholowe w małych opakowaniach

W przeprowadzonym badaniu weryfikowano również spożycie w ciągu ostatniego roku napojów alkoholowych w opakowaniach nie większych niż 300 ml.

Analizując dane tabeli nr 27 stwierdza się, że nie cieszyły się one popularnością wśród respondentów — 82% odpowiedziało, że nie kupiło ani razu w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyrobów spirytusowych, 93% wina i 93% piwa.

Wśród osób badanych 9% deklaroowało, że rzadko kupowało wyroby spirytusowe i wino. Jeszcze mniejszą popularnością wśród respondentów cieszyło się piwo w małych opakowaniach.

Tabela nr 27. Częstotliwość zakupu napojów alkoholowych w opakowaniach nie większych niż 300 ml, wartość wyrażona w %

Napoje alkoholowe	Ani razu w ciągu ostatnich 12 miesięcy — wszyscy badani	Ani razu w ciągu ostatnich 12 miesięcy — kobiety	Ani razu w ciągu ostatnich 12 miesięcy — mężczyźni
Wyroby spirytusowe	82	74	90
Wino	93	88	99
Piwo	93	bd*	bd*

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

bd*) brak danych w Raporcie badań ankietowych

Tabela nr 28 przedstawia dane dot. liczby kupowanych przez respondentów małych opakowań napojów alkoholowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Badani, którzy w tym okresie kupowali wyroby spirytusowe w małych opakowaniach, deklarowali przede wszystkim zakup pojedynczego opakowania (73%), podobnie jak wina (71%). Zakup piwa natomiast w jednym dwóch i czterech opakowaniach deklarowało po 29% respondentów.

Tabela nr 28. Liczba kupowanych opakowań nie większych niż 300 ml w ciągu ostatnich 12 miesięcy, wartość wyrażona w %

Liczba kupowanych opakowań wyrobów spirytusowych w ciągu ostatnich 12 m—cy	1	2	3	5	6
Badani, którzy kupowali wyroby spirytusowe w ciągu ostatnich 12 m—cy – w %	73	18	4	2	2
Liczba kupowanych opakowań wina w ciągu ostatnich 12 m—cy	1	2	3	—	—
Badani, którzy kupowali wino w ciągu ostatnich 12 m—cy – w %	71	18	12	—	—
Liczba kupowanych opakowań piwa w ciągu ostatnich 12 m—cy	1	2	3	4	bd *
Badani, którzy kupowali piwo w ciągu ostatnich 12 m—cy – w %	29	29	12	29	bd *

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

bd*)brak danych w Raporcie badań ankietowych

Zmiany w picie alkoholu związane z epidemią koronawirusa

Dane tabeli nr 29 wskazują na niewielki wpływ epidemii koronawirusa na spożycie alkoholu przez badanych. 73% respondentów było zdania, że epidemia w żadnym stopniu nie wpłynęła na spożycie alkoholu, a 20% respondentów w wieku 18—36 lat stwierdziło, że ich spożycie alkoholu zmniejszyło się. Ogółem 3% respondentów nie miało zdania na wpływ pandemii koronawirusa na spożycie alkoholu

Tabela nr 29. Wpływ pandemii koronawirusa na spożycie alkoholu, wartość wyrażona w %

Udzielane odpowiedzi	ogółem	respondentów w wieku 18-35 lat	Respondentów w wieku 36-59 lat	respondentów w wieku 60+ lat
Nie wpłynęła w żadnym stopniu	73	69	67	84
Moje spożycie alkoholu zwiększyło się	10	10	17	2
Moje spożycie alkoholu zmniejszyło się	14	20	14	10
Nie wiem	3	2	3	3

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Picie alkoholu w czasie ciąży

Wyniki badania (tabela nr 30) pokazują, że 16% kobiet w czasie trwania ciąży sięgało po alkohol — 12% z nich po alkohol sięgało tylko raz w okresie całej ciąży, a 76% zrobiło to nawet kilkakrotnie.

Tabela nr 30. Spożywanie alkoholu podczas ciąży, wartość wyrażona w %

NIE	TAK	Raz w okresie całej ciąży	Kilka razy w okresie całej ciąży	Raz w miesiącu w okresie całej ciąży	Kilka razy w miesiącu w okresie całej ciąży
84	16	12	76	6	6

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Wśród kobiet, którym zdarzyło się wypić napój alkoholowy w czasie ciąży, najczęściej wskazywanym alkoholem było wino — 71% (tabela nr 31). Drugim rodzajem były napoje spirytusowe (29%). Ponad połowa (53%) kobiet zapytanych o to, czy w czasie ciąży zdarzyło im się wypić przy jednej okazji więcej niż 4 porcje standardowe, odpowiadała, że nie, 35% przyznała, że nie pamięta, a 12% potwierdziło ten fakt.

Tabela nr 31. Rodzaj i ilość spożywanego alkoholu w czasie ciąży, wartość wyrażona w %

Spożywanie napojów spirytusowych tzn. wódki, koniaku, whisky, itp.	Spożywane wina	Spożywanie przy jednej okazji więcej niż 4 porcji standardowych	Niespożywanie przy jednej okazji więcej niż 4 porcji standardowych	Nie pamiętam spożywania przy jednej okazji więcej niż 4 porcji standardowych
29	71	12	53	35

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

53% kobiet nie otrzymało od lekarza/ginekologa żadnych informacji dotyczących spożywania alkoholu w okresie ciąży, nie poruszano tematu alkoholu. Odmiennego zdania było 30% respondentek.

Tabela nr 32. Spożywanie alkoholu w czasie ciąży a zalecenia lekarza/ginekologa, wartość wyrażona w %

Poruszanie tematu alkoholu w ciąży przez lekarza/ginekologa	NIE	53
	TAK	30
	Nie pamiętam	17
Zalecane niespożywanie alkoholu w czasie ciąży przez lekarza/ginekologa wśród kobiet deklarujących poruszanie tematu alkoholu	NIE	2
	TAK	60
	Nie pamiętam	38
Zalecane niespożywanie alkoholu w czasie karmienia piersią przez lekarza/ginekologa	NIE	4
	TAK	56
	Nie pamiętam	40

Źródło: Badanie ankietowe — Wzory konsumpcji alkoholu w Częstochowie, 2020 r.

Kobiety, deklarujące poruszenie tematu alkoholu w ciąży przez swojego lekarza/ginekologa, w 60% potwierdzają, że lekarz ten zalecał im niespożywanie alkoholu w czasie ciąży, a 56% badanych było zdania, że ich lekarz/ginekolog zalecał im niespożywanie alkoholu w czasie karmienia piersią.

III. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są mieszkańcy Częstochowy, a w szczególności dzieci i młodzież, osoby zagrożone uzależnieniami, osoby „pijące ryzykownie” oraz osoby uzależnione i współuzależnione.

IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA PROGRAMU

1. Cel strategiczny

Rozwój systemu działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rzecz mieszkanki i mieszkańców miasta Częstochowy, a w szczególności dzieci i młodzieży.

2. Cele operacyjne

- 1) ograniczenie spożycia oraz zapobieganie negatywnym skutkom społecznym i zdrowotnym wynikającym ze spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez mieszkanki i mieszkańców miasta Częstochowy, a w szczególności przez osoby pełnoletnie,
- 2) poprawa jakości życia rodzin z problemem alkoholowym, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie.

3. Priorytety

- 1) działania terapeutyczne oraz korekcyjno-wychowawcze wśród osób eksperymentujących i używających środki psychoaktywne,
- 2) zajęcia socjoterapeutyczne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży,
- 3) dostępności szkoleń dla współrealizatorów Programu,
- 4) edukacja społeczna w zakresie szkód wynikających z uzależnień oraz zażywania substancji psychoaktywnych,
- 5) zintensyfikowanie szkoleń sprzedawców napojów alkoholowych oraz prowadzenie działań kontrolnych,

4. Zadania

4.1 Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:

- 1) dofinansowanie realizacji zadań Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie,
- 2) dofinansowanie działalności klubów wzajemnej pomocy i stowarzyszeń abstynenckich wspierających osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny,

- 3) wspieranie działalności punktów konsultacyjnych, informacyjnych, konsultacyjno-wspierających dla osób dotkniętych uzależnieniami a także dla osób dotkniętych przemocą, w tym m. in.:
 - a) dofinansowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych kierowanych do osób uzależnionych i ich rodzin,
 - b) motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii,
- 4) wspieranie działań placówek leczenia odwykowego m. in. w zakresie:
 - a) współpracy z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ośrodkiem Terapii Uzależnień w Parzymiechach, Jurajskim Centrum Leczenia Uzależnień i Usług Społecznych w Częstochowie oraz Centrum Terapii w Częstochowie,
 - b) dofinansowania zajęć terapeutycznych dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem oraz jej rodziców, prowadzonych w ramach programu leczniczego (niefinansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia),
 - c) dofinansowania programów psychoedukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu,
- 5) zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej jako formy profilaktyki wobec uzależnień, minimalizująca ryzyko sięgnięcia po środki uzależniające w sytuacji problemowej lub kryzysowej,
- 6) dofinansowanie szkoleń dla osób działających w obszarze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy (m.in. terapeutów, specjalistów psychoterapii i instruktorów terapii uzależnień, pracowników służby zdrowia), służących zdobyciu lub podniesieniu kwalifikacji zawodowych,
- 7) wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień w placówkach pomocy społecznej, w tym w domach pomocy społecznej,
- 8) podejmowanie przez MKRPA czynności związanych z przyjmowaniem i realizacją wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego względem osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu:
 - a) przeprowadzanie rozmów zmierzających do objęcia leczeniem osób podejrzewanych o uzależnienie od alkoholu,
 - b) przyjmowanie wniosków dotyczących kierowania osób podejrzewanych o uzależnienie od alkoholu na leczenie odwykowe,
 - c) motywowanie osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu do podjęcia leczenia,
 - d) kierowanie osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu na badanie przez biegłych sądowych celem wydania stosownej opinii,
 - e) kompleksowe opracowywanie dokumentacji wymaganej przy kierowaniu wniosków do Sądu Rejonowego w Częstochowie,
 - f) udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

- 9) finansowanie udziału w szkoleniach i kursach członków MKRPA oraz osób działających w obszarze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy,
- 10) organizowanie spotkań członków MKRPA z przedstawicielami instytucji zajmujących się problematyką terapii i rehabilitacji alkoholowej oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- 1) wysokość dofinansowania działalności Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi oraz liczba osób objętych wsparciem,
- 2) wysokość dofinansowania punktów konsultacyjnych, informacyjnych, konsultacyjno-wspierających oraz liczba osób korzystających z porad,
- 3) wysokość dofinansowania zajęć terapeutycznych dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem oraz jej rodziców oraz liczba osób nimi objętych,
- 4) liczba otrzymanych przez MKRPA wniosków w sprawie objęcia osób podejrzewanych o nadużywanie alkoholu leczeniem odwykowym,
- 5) liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące,
- 6) liczba wniosków skierowanych przez MKRPA do sądu dot. zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,

4.2 Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- 1) wspieranie realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych i zajęć socjoterapeutycznych w placówkach wsparcia dziennego w ramach profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej, w tym m. in.:
 - a) dofinansowanie bieżącej działalności placówek wsparcia dziennego, w zakresie rozwoju wychowanków z uwzględnieniem profilaktyki uzależnień,
 - b) dożywanie dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i socjoterapeutycznych,
 - c) pomoc w nauce i organizacja czasu wolnego,
 - d) współpraca z rodzicami/opiekunami wychowanków,
- 2) wsparcie pracy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 3) prowadzenie przez Centrum Edukacyjno-Interwencyjnego OPOPA spotkań profilaktyczno-wychowawczych z osobami niepełnoletnimi używającymi alkoholu, kierowanymi przez placówki oświatowe, placówki opiekuńczo-wychowawcze i placówki wsparcia dziennego oraz ich rodziny,
- 4) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:

- a) wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, koordynującego pracę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- b) współpraca MKRPA m.in. z policją, sądem rodzinnym, kuratorami, MOPS oraz placówkami służby zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udzielania pomocy rodzinom w ramach procedury „Niebieskiej Karty”,
- c) realizacja i dofinansowanie programów profilaktycznych oraz zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspieranie edukacji antydyskryminacyjnej, mającej na celu przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami oraz wspieranie równości,
- d) dofinansowanie zadań Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej w obszarze pomocy rodzinom z problemem alkoholowym, przemocy w rodzinie oraz osobom w kryzysie,
- e) realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- f) współpraca z sędziami w zakresie kierowania osób nadużywających alkoholu i stosujących przemoc w rodzinie na leczenie odwykowe oraz do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub terapeutycznych,
- g) dofinansowanie działalności Częstochowskiego Telefonu Zaufania,
- h) uwzględnianie w środkach masowego przekazu zagadnień z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy domowej oraz stosowania procedury „Niebieskiej Karty”.

Wskaźniki:

- 1) wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań opiekuńczo-wychowawczych i zajęć socjoterapeutycznych w placówkach wsparcia dziennego,
- 2) liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami Centrum Edukacyjno-Interwencyjnego,
- 3) wysokość dofinansowania działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 4) liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty”,
- 5) wysokość dofinansowania działalności Częstochowskiego Centrum Interwencji Kryzysowej oraz liczba osób objętych wsparciem,
- 6) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi i psychologiczno-terapeutycznymi,
- 7) liczba rozmów przeprowadzonych w ramach Częstochowskiego Telefonu Zaufania.

4.3 Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym

prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci

uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- 1) dofinansowanie zajęć oraz programów profilaktycznych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży na poziomie profilaktyki uniwersalnej, w tym programów realizowanych przez placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz placówki wsparcia dziennego,
- 2) promowanie wśród dzieci, młodzieży i innych osób aktywnych form spędzania czasu wolnego poprzez realizację projektów i programów profilaktycznych, m.in. w zakresie dofinansowania pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych promujących zasadę fair play,
- 3) realizacja programów profilaktycznych „Młodość bez uzależnień” obejmujących:
 - a) programy profilaktyczne realizowane w częstochowskich placówkach oświatowych (szkołach, przedszkolach) z zakresu pozytywnej profilaktyki uniwersalnej oraz edukacji profilaktycznej,
 - b) małe formy teatralne,
 - c) „Miejską Grę Profilaktyczną”,
 - d) programy profilaktyczno-edukacyjnych, np. „partyworking” i „streetworking”,
 - e) warsztaty z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla rodziców i nauczycieli,
 - f) działania profilaktyczne ze szczególnym uwzględnieniem warsztatów profilaktycznych, teatralnych, muzycznych i tanecznych z elementami profilaktyki, których celem będzie podniesienie kompetencji życiowych i społecznych dzieci, młodzieży oraz dorosłych, istotnych z punktu widzenia przeciwdziałania uzależnieniom od środków psychoaktywnym i zachowaniom agresywnym,
- 4) realizacja edukacyjno-profilaktycznych programów rozwoju osobistego i społecznego:
 - a) w przedszkolach, m.in. w zakresie ćwiczenia umiejętności współpracy i integracji z rówieśnikami, nauki rozpoznawania emocji własnych i innych, nauki akceptacji indywidualności i odmienności,
 - b) w szkołach oraz innych placówkach oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych, m.in. minimalizujących występowanie zachowań ryzykownych (sięganie po środki uzależniające, stosowanie agresji, przemocy) wśród dzieci i młodzieży poprzez kształtowanie i wzmacnianie pożądanych postaw, rozwijanie asertywności, umiejętności interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami i rozwiązywania sytuacji problemowych,
 - c) wspieranie rozwoju osobistego i społecznego dzieci i młodzieży oraz promowanie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy i innym zachowaniom ryzykownym

przez dodatkowe działanie psychologa w szkołach ponadpodstawowych na terenie Częstochowy,

- 5) organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnienia i przemocy, z programem profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych i elementami profilaktyki przeciwdziałania przemocy,
- 6) wspieranie działań o charakterze edukacyjnym w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i udzielania pomocy dzieciom, które wykazują zachowania ryzykowne (sięgają po środki uzależniające, stosują agresję i przemoc),
- 7) organizacja szkoleń warsztatowych dot. m. in. diagnozy i interwencji w kryzysie suicydalnym oraz doskonalenia kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w celu zapobiegania samookaleczeniom i zamachom samobójczym dzieci i młodzieży,
- 8) współpraca MKRPA z Wydziałem Edukacji oraz MOPS, OPOPA, kuratorami sądowymi i policją w celu rozpoznawania potrzeb w zakresie działań profilaktycznych w placówkach oświatowych i środowisku pozaszkolnym,
- 9) podejmowanie przedsięwzięć i inicjatyw poświęconych problematyce uzależnień, FAS (Alkoholowego Zespołu Płodowego), przemocy, w tym organizacja konferencji, kampanii społecznych, konkursów, happeningów, np. Częstochowskie Dni Profilaktyki, a także udział w kampaniach ogólnopolskich i regionalnych,
- 10) wspieranie edukacji publicznej poprzez:
 - a) dofinansowanie publikacji prasowych na temat zagrożeń wynikających z uzależnień, informacji o działaniach podejmowanych w mieście w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie,
 - b) przekazywanie placówkom oświatowym, organizacjom pozarządowym, parafiom, placówkom ochrony zdrowia i jednostkom pomocy społecznej informacji na temat dostępnej oferty pomocy w zakresie problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - c) zakup i dystrybucję materiałów edukacyjnych dot. problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - d) szkolenie sprzedawców w zakresie zasad sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
 - e) przeprowadzanie badań mających na celu sprawdzenie przestrzegania zakazu sprzedawania alkoholu osobom małoletnim,
- 11) zapewnienie bezpieczeństwa w miejscach publicznych, w tym:
 - a) systematyczne patrole oraz interwencje funkcjonariuszy policji i straży miejskiej podejmowane w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych,
 - b) zwiększanie bezpieczeństwa na obiektach sportowych i kąpieliskach,

- c) podejmowanie inicjatyw, kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców, w tym: współpraca z ośrodkami szkolenia kierowców w zakresie włączania do programów szkolenia problematyki dotyczącej wpływu alkoholu na kierującego pojazdem mechanicznym.

Wskaźniki:

- 1) liczba przedsięwzięć organizowanych w ramach programu „Młodość bez uzależnień” oraz liczba osób nim objętych,
- 2) wysokość dofinansowania wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz liczba osób nim objętych,
- 3) liczba sprzedawców napojów alkoholowych objętych szkoleniami,
- 4) liczba podjętych inicjatyw, kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców,
- 5) liczba przeprowadzonych kampanii/akcji, konferencji, konkursów m.in. w ramach Częstochowskich Dni Profilaktyki.

4.4 Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, klubów abstynenckich, punktów konsultacyjnych oraz osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- 1) dofinansowanie programów z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym, realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, kierowanych do osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień, m.in. w ramach uniwersalnej profilaktyki pozytywnej oraz profilaktyki selektywnej/wskazującej,
- 2) dofinansowywanie badań z zakresu spraw społecznych, tworzenie diagnoz i ekspertyz, w tym przeprowadzenie w placówkach oświatowych badań ankietowych dotyczących używania środków psychoaktywnych oraz zagrożeń innymi uzależnieniami i przemocą wśród młodzieży szkolnej,
- 3) dofinansowanie działalności współrealizatorów Programu, m. in.: kosztów lokalowych, wynagrodzeń, kosztów działań terapeutycznych i profilaktycznych,
- 4) wspieranie działań w środowisku pracy osób dorosłych, w tym kampanii informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemu uzależnień wśród pracowników,
- 5) dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez podmioty, których cele statutowe przewidują podejmowanie działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, innym uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz udzielanie pomocy osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym,

- 6) wspieranie działań profilaktycznych, interwencyjno-pomocowych oraz z zakresu readaptacji społecznej osób bezdomnych – uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, w szczególności od alkoholu i narkotyków,
- 7) wspieranie działań wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym patologiami społecznymi, w tym prowadzenie centrum wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą i uzależnieniami od środków psychoaktywnych,
- 8) współpraca ze środowiskami kościelnymi w sferze ich działalności na rzecz profilaktyki uzależnień i promowania postaw trzeźwościowych.

Wskaźniki:

- 1) wysokość środków finansowych przeznaczonych na badania z zakresu spraw społecznych, diagnozy i ekspertyzy,
- 2) wysokość dofinansowania działalności stowarzyszeń i klubów abstynenckich,
- 3) wysokość dofinansowania działań podejmowanych przez podmioty działające w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
- 4) wysokość dofinansowania centrów wolontariatu w obszarze pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą i uzależnieniami od środków psychoaktywnych.

4.5 Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy, promocji i warunków sprzedaży napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

- 1) wizytacje i kontrole w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zapisów zawartych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) podejmowanie interwencji w przypadku nieprzestrzegania zasad i warunków korzystania z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tj. zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych, sprzedaży alkoholu nieletnim, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw,
- 3) podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania, w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Wskaźniki:

- 1) liczba wizytacji i kontroli punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- 2) liczba podjętych interwencji w związku z nieprzestrzeganiem zasad i warunków korzystania z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,

- 3) liczba wszczętych postępowań w związku z naruszeniem art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

4.6 Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej:

- 1) dofinansowanie centrów integracji społecznej,
- 2) wspieranie zatrudnienia socjalnego osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, w tym przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie zadań z zakresu integracji społecznej:
 - a) wspieranie programów na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - b) integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wskaźniki:

- 1) liczba uczestników centrów integracji społecznej dotkniętych problemem uzależnień,
- 2) wysokość dofinansowania działalności centrów integracji społecznej.

4.7 Zapewnienie realizacji zadań zawartych w Programie:

- 1) Wspieranie podmiotów realizujących zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i przemocy, w tym:
 - a) zakup wyposażenia (w tym środków trwałych), materiałów i artykułów związanych z obsługą i promocją MKRPA oraz realizacją Programu,
 - b) dostosowanie obiektów, w tym m.in. zakup wyposażenia (doposażenia w sprzęt niezbędny do udzielania świadczeń) dla potrzeb zadań realizowanych w ramach Programu przez jego realizatora i współrealizatorów, m.in. przez instytucje, placówki leczenia odwykowego, organizacje pozarządowe, jednostki kościelne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego.

Wskaźniki:

- 1) liczba wspieranych podmiotów,
- 2) wysokość środków finansowych przeznaczonych na obsługę MKRPA.

V. REALIZACJA PROGRAMU I ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA

1. Realizator Programu

Realizatorem Programu będzie Urząd Miasta Częstochowy.

2. Współrealizatorzy Programu i partnerzy

Współrealizatorami Programu i partnerami jego realizacji będą:

- 1) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie,
- 2) Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie,
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie i inne jednostki pomocy społecznej,
- 4) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Częstochowie,
- 5) Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej,
- 6) Straż Miejska w Częstochowie,
- 7) Komenda Miejska Policji w Częstochowie,
- 8) Sąd Rejonowy w Częstochowie, w tym kuratorzy sądowi,
- 9) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 10) placówki wsparcia dziennego (świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, ogniska wychowawcze),
- 11) zakłady opieki zdrowotnej,
- 12) ośrodki terapii uzależnień oraz placówki konsultacyjno-informacyjne i edukacyjne dla uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin,
- 13) punkty konsultacyjno-wspierające dla osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- 14) placówki oświatowe (przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne),
- 15) organizacje pozarządowe i inne podmioty, w tym stowarzyszenia i kluby abstynenckie, kluby i związki sportowe oraz inne organizacje zajmujące się przeciwdziałaniem patologiom społecznym i bezdomności,
- 16) centra integracji społecznej,
- 17) Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego,
- 18) inne podmioty podejmujące zgodnie ze statutami i regulaminami działalność w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

3. Źródła finansowania Programu

Źródłami finansowania Programu będą:

- 1) budżet Miasta Częstochowy, zgodnie z klasyfikacją budżetową, w tym środki finansowe uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w 2022 roku,
- 2) środki finansowe pochodzące ze źródeł zewnętrznych,
- 3) środki finansowe realizatora i współrealizatorów/partnerów Programu.

4. Monitoring Programu i sprawozdawczość

Realizacja Programu będzie podlegała monitoringowi, tj. bieżącym ustaleniom zgodności realizowanych zadań z założonym planem. Monitoring będzie obejmował następujące elementy:

- 1) czas realizacji zaplanowanych działań oraz ich zakres,
- 2) wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań oraz źródła ich pochodzenia,
- 3) stan realizacji poszczególnych zadań.

Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony przy wykorzystaniu wyznaczonych w dokumencie wskaźników monitoringowych, na podstawie sprawozdań przekazywanych przez jego realizatorów/współrealizatorów/partnerów do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy. Wnioski z niego płynące zostaną uwzględnione w sprawozdaniu ww. Wydziału.

Monitoring realizacji Programu dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jego ewaluacji, która dotyczy oceny efektów wdrożenia wyznaczonych zadań.

Program ma charakter otwarty. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, zadania w nim wyznaczone mogą zostać zmodyfikowane lub poszerzone.

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MKRPA

Ustala się następujące zasady wynagradzania członków MKRPA:

- 1) wynagrodzenie za udział w posiedzeniu plenarnym Komisji wynosi 8% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2022 roku, ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę,
- 2) wynagrodzenie za udział w posiedzeniu zespołu roboczego Komisji wynosi 5% minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2022 roku,
- 3) wynagrodzenie z tytułów wymienionych w pkt 1 i 2 nie może łącznie miesięcznie przekroczyć 100% minimalnego wynagrodzenia.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta	5
Tabela 2. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w mieście w latach 2018-2021	6
Tabela 3. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2021	7
Tabela 4. Działalność placówek wspierających osoby uzależnione w latach 2018-2021.....	8
Tabela 5. Działalność MOPS w latach 2018-2021	13
Tabela 6. Działalność CCIK w latach 2018-2021.....	13
Tabela 7. Działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie przez KMP, SM i SR w latach 2018-2021	17
Tabela 8. Działalność Centrum Edukacyjno-Interwencyjnego, Punktu Konsultacyjnego i Częstochowskiego Telefonu Zaufania w latach 2018-2022	21
Tabela 9. Ocena stylu życia	23
Tabela 10. Wartości życiowe	23
Tabela 11. Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych — ogółem	24
Tabela 12. Częstotliwość, ilość spożywania napojów alkoholowych ze względu na ich rodzaj	24
Tabela 13. Pojemność i liczba butelek/puszek/szklanek piwa spożywanych zwykle w ciągu jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy	25
Tabela 14. Pojemność i liczba butelek/kieliszków/szklanek wina spożywanych zwykle w ciągu jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy	25
Tabela 15. Pojemność i liczba butelek/kieliszków/szklanek napojów spirytusowych spożywanych zwykle w ciągu jednego dnia w czasie ostatnich 12 miesięcy	26
Tabela 16. Największa ilość wypitego alkoholu przy jednej okazji w ciągu ostatnich 12 miesięcy.....	26
Tabela 17. Średnie ilości wypitego alkoholu przy jednej okazji w rozbiu na płeć	27
Tabela 18. Częstotliwość spożywania w ciągu ostatnich 12 miesięcy co najmniej 4 standardowych porcji napojów alkoholowych przy jednej okazji	27
Tabela 19. Częstotliwość spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy prowadząca do przekroczenia progu nietrzeźwości.....	28
Tabela 20. Deklarowane odpowiedzi dot. liczby standardowych porcji napojów alkoholowych powodujących nietrzymanie się pewnie na nogach/lub niewyraźne mówienie	28
Tabela 21. Okoliczności picia alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy w różnych sytuacjach.....	28
Tabela 22. Nabywanie i spożywanie alkoholu nierejestrowanego w oficjalnych statystykach	29
Tabela 23. Najczęstsze motywy spożywania alkoholu.....	30
Tabela 24. Najczęstsze motywy powstrzymania się od alkoholu	31
Tabela 25. Stosunek do polityki alkoholowej	31

Tabela 26. Mity i fakty na temat alkoholu	32
Tabela 27. Częstotliwość zakupu napojów alkoholowych w opakowaniach nie większych niż 300 ml.....	33
Tabela 28. Liczba kupowanych opakowań nie większych niż 300 ml w ciągu ostatnich 12 miesięcy.....	34
Tabela 29. Wpływ pandemii koronawirusa na spożycie alkoholu	34
Tabela 30. Spożywanie alkoholu podczas ciąży	35
Tabela 31. Rodzaj i ilość spożywanego alkoholu w czasie ciąży.....	35
Tabela 32. Spożywanie alkoholu w czasie ciąży a zalecenia lekarza/ginekologa	35